

IGAZGATÓI KÖSZÖNTÉS

院长致辞

A 2006-ban alapított ELTE Konfuciusz Intézet Magyarország legrégebbi és legnagyobb kínai kulturális intézete, melynek elsődleges feladata az, hogy a kínai nyelvet és kultúrát megismeresse és népszerűsítse hazánkban.

15 éves fennállása óta az intézet munkáját számos kitüntetéssel ismerték el. Többek között négy alkalommal kapta meg a Kínai Nyelvoktatási Tanács kiváló minősítését, 2015-ben Shanghai-ban Modell Konfuciusz Intézetté választották, 2020-ban pedig a „Kiváló Kínai Nyelvvizsgaközpont” kitüntetésben részesült.

Az intézetben aktív nyelvoktatási tevékenység folyik, évente mintegy 2–3000 diák részvételével. Nemcsak a közoktatásban vagyunk jelen általános-, középiskolai és egyetemi szinten is, hanem intézetünk a kínai nyelvtanárképzésben is jelentős szerepet tölt be, hiszen 2014-ben itt alakult meg a Közép- és Kelet-európai Tanárképző Központ, amely egyedülálló a világon. Intézetünk emellett sokrétű tudományos tevékenységet is folytat sinológiai konferenciák szervezésén, szakfolyóiratok és tanulmánykötetek publikálásán át, a 2019-ben megjelentetett Kínai-Magyar Nagyszótár kiadásáig.

A nyelvoktatás mellett kiemelt feladataink közé tartozik a tudományos ismeretterjesztés és a művelődésszervezői munka is, hiszen éves szinten több mint 50 kulturális programot rendezünk. Az intézet legjelentősebb programjai között szerepel a Kínai Holdújévi ünnepség, illetve a Konfuciusz nap, de olyan országos jelentőségű programsorozatokhoz is csatlakozunk mint a Múzeumok éjszakája vagy a Kutatók éjszakája.

Az évente megjelenő „Konfuciusz Krónika” című magazinunk az intézet változatos munkájába nyújt betekintést a teljesség igény nélkül, illetve a kínai kultúra különböző területeiről közöl ismeretterjesztő írásokat, melyekhez jó szórakozást kívánunk!

Prof. Dr. Hamar Imre
ELTE Konfuciusz Intézet igazgató

Konfuciusz Krónika
Az ELTE Konfuciusz Intézet magazinja
2020/2021. XIV. évf.
HU ISSN 1789-8617
Megjelenik évente

Főszerkesztő: Kristály Ágnes
Szerkesztő: Rák Éva
Műszakiszervező: Péter Alexa
Képek: Fráter Erzsébet, Keller Mirella, Kósa Géza, Kristály Ágnes, Kuhár Klára, Nagy Tünde, Spiegel Viktor, Kínai Népköztársaság Kulturális és Turisztikai Minisztériumának Közép-kelet-európai Képviseleti Irodája, Peking Város Kulturális és Turisztikai Hivatala
Kínai fordítás: Yang Fengshan (杨凤山)
Felelős kiadó: Dr. Hamar Imre

Cím: ELTE Konfuciusz Intézet,
1088 Budapest, Múzeum krt. 4/F I. em.
Tel.: (36)-(1)-411-65-97
Fax: (36)-(1)-411-65-98
www.konfuciuszintezet.hu
kristaly.agnes@konfuciusz.elte.hu

创建于2006年的罗兰大学孔子学院是匈牙利成立最早、规模最大的汉语文化机构，学院的首要任务是在匈牙利传播和推广中国语言与文化。

成立15年来，学院工作屡获殊荣。其中曾4次荣获汉办“先进孔子学院”称号，2015年在上海被评选为“示范孔子学院”，2020年被授予“汉语考试优秀考点”奖。

学院积极开展语言教学活动，每年有大约2000-3000名学生参与其中。我们的教学活动不仅体现在包括小学、中学和大学在内的公共教育层面，同时我院在汉语教师培训领域也发挥着重要作用，2014年，全球唯一的中东欧汉语教师培训中心就在我院揭牌成立。此外，我院还通过组织汉学研讨会、发布学术集刊与著作等方式开展了不同层次的科研活动，并于2019年出版了《汉匈词典》。

除语言教学外，科普及文化组织工作也是我院的主要任务，我们几乎每年都会举办50余场文化活动。学院最主要的文化活动包括中国春节以及孔子学院日，此外，我们也会参与一系列全国性的重要活动，例如“博物馆之夜”或“学者之夜”。

我院每年出版的《孔子学院通讯》杂志是了解学院主要工作的一个窗口，也是通过发表文章对不同领域中国文化进行推介的一个平台，愿我们的刊物为读者带去快乐！

罗兰大学孔子学院院长、教授
郝清新博士

TISZTELT OLVASÓ!

尊敬的读者！

Az elmúlt időszak intézetünk életében is nagy változásokat hozott, hiszen más kulturális intézményekhez hasonlóan mi is megtapasztaltuk az online oktatás és programszervezés számos előnyét és hátrányát. A 2020/21-es tanévben több jelentős online esemény szerveztünk. Tavaly decemberben rendeztük meg az intézet Közép- és Kelet-európai Regionális Tanárképző Központjának első nemzetközi webináriumát „Digitális válaszok a COVID-19 kihívásaira a kínai nyelvoktatásába” címmel, majd ez év májusában intézetünk adott otthont a 20. Egyetemi Kínai Híd nyelvi verseny országos döntőjének. Emellett természetesen tovább folytattuk megszokott tevékenységeinket, az oktatás, a kulturális programok, előadások és konferenciák szervezését. Reméljük, hogy a 2021-es, jubileumi évben jelenléti programokkal tudjuk megünnepelni az ELTE Konfuciusz Intézet alapítását, amely 15 évvel ezelőtt, 2006 decemberében jött létre. Az itt folyó munkáról, eredményeinkről, rendezvényeinkről bővebben is olvashatnak magazinunkban.

A Konfuciusz Krónika a korábbi évfolyamokhoz hasonlóan sokszínű, érdekes tartalommal várja olvasóit. Kiadványunkban a kínai élet és kultúra különböző területeivel foglalkozó írásokat találhatnak.

Cikkeket közlünk többek között a Magyarországon élő kínai bevándorló családok otthonképéről, a tea és a buddhizmus kapcsolatáról vagy a Ming-kori fegyvertartás szabályiról.

A jövő évben is sok szeretettel várjuk a kínai nyelv és kultúra iránt érdeklődő látogatókat előadásainkon, kulturális programjainkon és tanóráinkon.

Kellemes időtöltést, tartalmas szórakozást kívánunk kiadványunkhoz!

Kristály Ágnes
főszerkesztő

最近一段时间，我们孔院的日常生活也发生了很大的变化，和其他很多文化机构相类似，我们也体会到了在线开展教学和组织开展活动所带来的好处与不足。在2020/21学年，我们组织了多场重要的线上活动。去年12月，我们以“新冠疫情挑战下汉语教学中的数字化响应”为主题，举办了我院中东欧汉语教师培训中心的首个国际网上研讨会，随后，今年5月，第二十届“汉语桥”世界大学生中文比赛匈牙利赛区决赛在我院举行。此外，我们当然还继续开展了各类常态化活动，组织了教学、文化项目、讲座和学术研讨会。罗兰大学孔子学院成立于2006年12月，我们希望在2021年能够以现场活动的形式来庆祝学院的15岁生日。您还可以从我们的刊物中了解更多有关我院工作、成果、活动的具体信息。与往年相类似，今年的《孔子学院通讯》为读者们带来了异彩纷呈、妙趣横生的内容。在我们的刊物中，您可以找到涉及中国人生活与文化不同领域的各类文章。

其中包括中国迁移人口对“家”的解读、茶与佛教的关系以及中国明代持有武器的规定等主题。

明年，我们仍然热情欢迎那些对汉语和中国文化感兴趣的朋友来参与我院举办的各类讲座、文化活动及课程。

愿我们的刊物伴随您度过惬意的时光，带给您更多的欢乐！

林菁怡
主编

KONFUCIUSZ
KRÓNKA

孔子学院总部/国家汉办
Confucius Institute Headquarters (Hanban)

ELISMERÉSEK 表彰

Sikerekben gazdag évet tudhat maga mögött intézetünk, hiszen az elmúlt időszakban több rangos elismerésben részesültünk. 2020. december 16-án a CTI (Chinese Testing International Company) és a Nyelvoktatási és Együttműködési Központ (Center for Language Education and Cooperation) által adományozott „Kiváló Kínai Nyelvizsgaközpont 2020-2021” kitüntetést vehettük át, amelyet a világ 156 országban mintegy 1201 helyen működő kínai nyelvizsgaközpont közül mindössze 32-nek ítéltek oda, köztük az ELTE Konfuciusz Intézetnek.

我院这一年成绩斐然，近期，学院荣获了多项重要表彰。2020年12月16日，我院获得了由汉考国际（CTI）和中国教育部中外语言交流合作中心联合颁发的“汉语考试优秀考点（2020-2021）”奖，在全球156个国家的1201个汉语考点中，仅有32家获此殊荣，其中就包括罗兰大学孔子学院。

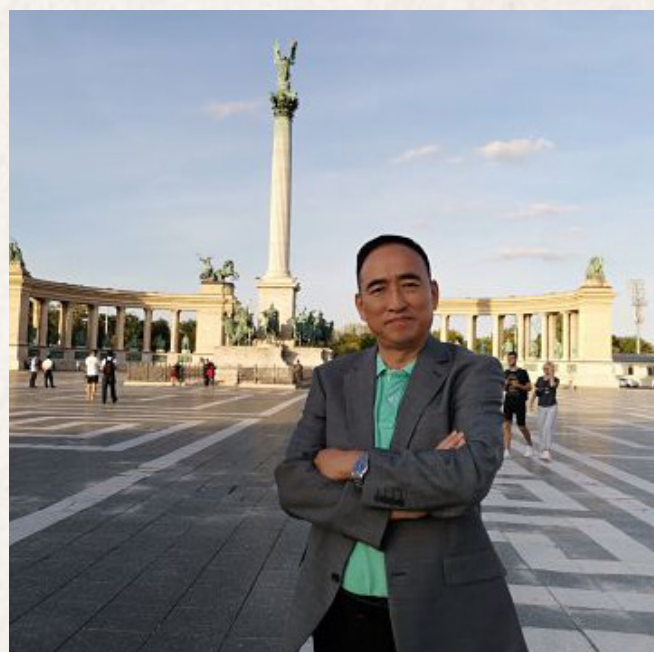
2020. december 17-én prof. Dr. Hamar Imre, intézetünk igazgatója, az ELTE nemzetközi ügyekért felelős rektorhelyettese és a Távol-keleti Intézet vezetője a kínai kormány által adományozott egyik legrangosabb elismerésében részesült. A 'Kína Különleges Könyvdíja' (Special Book Award of China) elnevezésű kitüntetés olyan külföldi tudósok, írók és fordítók munkásságának elismerésére hozták létre 2005-ben, akik tevékenységükkel világszerte segítik megismertetni és népszerűsíteni a kínai kultúrát és tudományt. A díjat alapítása óta összesen 54 országból 153 szakember kapta meg. A kitüntetés Hamar Imre nevében korábbi diákja, Pesti Máté, Magyarország pekingi nagykövete vette át az ünnepélyes díjátadón.

2020年12月17日，我院院长、罗兰大学国际事务副校长、远东研究所所长、教授郝清新博士（prof. Dr. Hamar Imre）荣获了一项由中国政府授予的重要表彰。这个名为“中华图书特殊贡献奖”的奖项创立于2005年，专门用来表彰那些在世界各地以实际行动助力中国文化与科技推广和传播的外国翻译家、作家及翻译家。自该奖创立至今，共有来自54个国家的153位专业人士获此殊荣。在颁奖仪式上，郝清新曾经的学生、匈牙利驻华大使白思谛（Pesti Máté）代表郝清新接受了颁奖。

A tanév végén pedig újabb elismerésnek örülhettünk, mivel 2021. július 9-én partneregyetemünk, a Pekingi Idegen Nyelvi Egyetem a 2020/2021-es tanévben végzett kiemelkedő munkájáért „Kiváló Konfuciusz Intézet igazgató” díjjal jutalmazta kínai igazgatónkat, Dr. Li Dengguait, aki 2019. szeptembere óta tölti be intézetünkben ezt a pozíciót.

本学年末，我们欣喜地迎来了一项新的表彰。2021年7月9日，我院的合作伙伴大学——北京外国语大学将“优秀中方院长”这一称号授予了我院中方院长李登贵博士，用以表彰他在2020/2021学年中的卓越工作表现。李登贵博士自2019年9月起担任我院中方院长一职。

KIEMELT ESEMÉNYEK

大事记

Az elmúlt időszakban több jelentős országos és nemzetközi online programot is rendeztünk. 2020. december 12-én az ELTE Konfuciusz Intézetének Közép- és Kelet-európai Regionális Tanárképző Központja nemzetközi webináriumot szervezett „Digitális válaszok a COVID-19 kihívásaira a kínai nyelvoktatásában” (‘Digital responses to the COVID-19 challenges in teaching Chinese’) címmel, melynek megnyitóján prof. Dr. Hudecz Ferenc, az MTA alelnöke, az ELTE korábbi rektora, a Konfuciusz Intézetek Igazgatótanácsának tiszteletbeli tagja köszöntötte a résztvevőket. Az egynapos programon a 15 közép- és kelet-európai országból bejelentkező több mint 100 résztvevő a nyelvoktatást segítő digitális lehetőségekről hallgathatott előadásokat. Az ezeket követő fórumon pedig arra is lehetősége nyílt a webinárium résztvevőinek, hogy kötetlenebb formában oszthassák meg tapasztalataikat, és a digitális oktatás során fellépő problémákról és megoldási lehetőségekről beszélgethessenek.

近期我们在线上举办了多场全国及国际性活动。2020年12月12日，罗兰大学孔子学院中东欧汉语教师培训中心组织了一场以“新冠疫情挑战下汉语教学中的数字化响应”为主题的网络研讨会，在会议开幕式上，匈牙利科学院副院长、罗兰大学前校长、孔子学院总部理事会荣誉理事胡岱茨·费伦茨博士（Dr. Hudecz Ferenc）向与会嘉宾致辞。在为期一天的活动中，共有来自中东欧15国的100余位参会者聆听了与助力语言教学的数字化机遇这一内容相关的多场报告。在随后进行的论坛环节中，与会嘉宾们还以灵活的形式分享了彼此的经验，并围绕数字化教学过程中出现的问题及应对策略展开了讨论。

2021. május 28-án az ELTE Konfuciusz Intézet adott otthont a 20. Egyetemi Kínai Híd nyelvi verseny országos döntőjének. A Kínai Népköztársaság Magyarországi Nagykövetségével közösen szervezett program megnyitóján Qi Dayu, a Kínai Népköztársaság magyarországi nagykövete köszöntötte a résztvevőket, ezt követően prof. Dr. Hamar Imre, az ELTE nemzetközi ügyekért felelős rektorhelyettese, majd Zombory Klára, sinológus-műfordító, a Magyar–Kínai Baráti Társaság elnöke mondta el beszédét, végezetül Erdélyi Zsuzsanna, a Magyar–Kínai Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium intézményvezetője üdvözölte a résztvevőket. A program házigazdája, Li Denggui, intézetünk kínai igazgatója volt. A beszédek után Chen Kun, a Kínai Népköztársaság magyarországi nagykövetségének oktatási tanácsosa nyitotta meg a versenyt.

Az indulók először az „Egy világ, egy család” témára írt kínai nyelvű beszédeiket mondták el, majd a kínai kultúrához kapcsolódó produkciókat mutattak be. Egyetemünket a BTK Távolléti Intézetének kínai szakirányos hallgatói, Janszky-Máriás Nikol, Szakály Judit Sarolta és Zsikla Noémi képviselték

A zsűri döntése alapján a verseny nyertese Samaneh Raiss Shaghaghi (SZTE) lett, Kántor Boglárka (ME) és Spisák Bernadett (ME) megosztott második helyen végzett, Janszky-Máriás Nikol (ELTE), Szabó Izabella (PPKE) és Zsikla Noémi (ELTE) pedig a szintén megosztott harmadik helyet szerezte meg.

2021年5月28日，第二十届“汉语桥”世界大学生中文比赛匈牙利赛区决赛在我院举行。此次活动是与中国驻匈牙利大使馆联合举办的，在开幕式上，中国驻匈牙利大使齐大愚首先致辞，随后，罗兰大学国际事务副校长、教授郝清新博士（prof. Dr. Hamar Imre）和汉学家、文学翻译家、匈中友好协会主席宗博莉·克拉拉（Zombory Klára）分别发言，匈中双语学校校长埃尔代伊·苏珊娜（Erdélyi Zsuzsanna）也向参赛选手表示了欢迎。活动由我院中方院长李登贵主持。讲话结束后，中国驻匈牙利大使馆教育参赞陈昆宣布比赛开始。参赛选手们首先围绕“同一个世界，同一个家”这一主题用汉语完成了演讲，随后又进行了与中国文化相关的才艺展示。来自罗兰大学人文学院远东研究所汉语专业的学生叶灵儿（Janszky-Máriás Nikol）、邵玉淇（Szakály Judit Sarolta）和小米（Zsikla Noémi）代表我校参赛。经评委审议，来自赛格德大学孔子学院的沈梅（Samaneh Raiss Shaghaghi）最终获得第一名，并将代表匈牙利参加在中国举行的总决赛，第二名是来自米什科尔茨大学孔子学院的康布谷（Kántor Boglárka）和席贝娜（Spisák Bernadett），罗兰大学的叶灵儿（Janszky-Máriás Nikol）、帕兹玛尼·彼得天主教大学的王诗雨（Szabó Izabella）以及罗兰大学的小米（Zsikla Noémi）获得第三名。

OKTATÁS ÉS KULTÚRA

教学与文化活动的

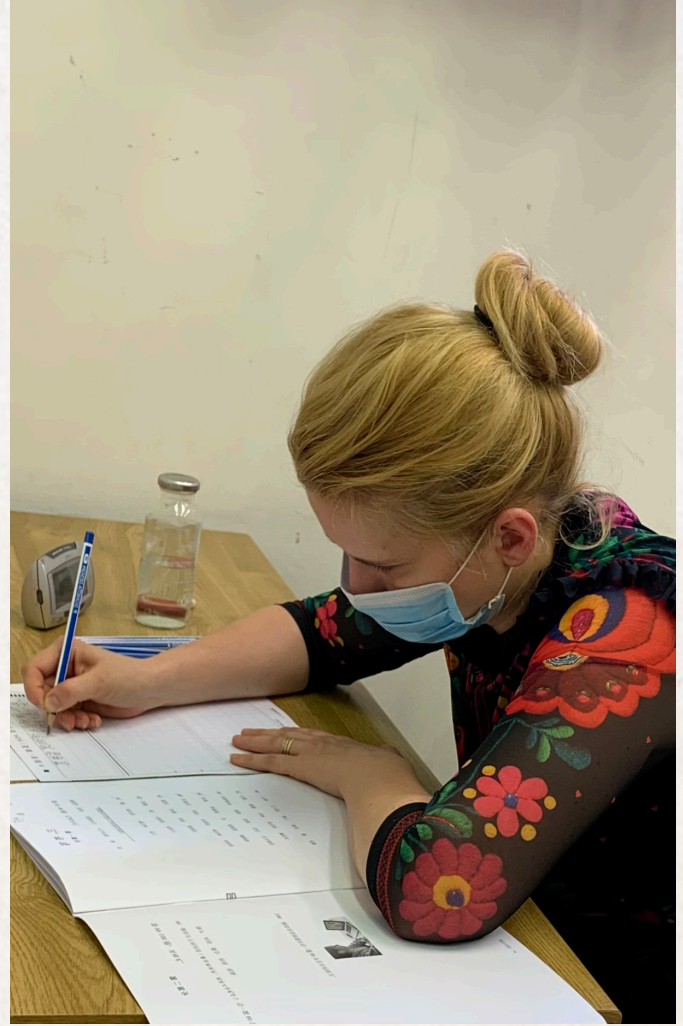
Az elmúlt tanévben a koronavírus világiárvány következtében sok kihívással szembesültünk. Sajnos a jelenlételeg tartott tanórák és kulturális programok jelentős része elmaradt, a személyesség hiányát azonban pótolta nagyon sok előny, melyet a digitális átállásnak köszönhetően tapasztaltunk. Jelentős mértékben fejlesztettük digitális felületeinket, ezért sokkal több tanuló és érdeklődőt tudtunk elérni az interneten keresztül az elmúlt év során, mint amennyit a hagyományos keretek között szervezett programjainkkal szoktunk, ráadásul a résztvevők a fővároson, illetve az országhatáron kívülről is tudtak csatlakozni rendezvényeinkhez.

上一学年新冠疫情的爆发让我们面临了诸多挑战。大部分常设课程和文化活动无奈被取消，然而我们也体会到了数字化转型带来的诸多优势，这些也弥补了人们无法亲临现场所带来的缺憾。我们大力推进数字化领域的发展，因此去年有更多学生和爱好者能够通过互联网参与我院组织的各项活动，远超传统架构下的活动参与人数，这也使首都之外乃至匈牙利境外的参与者得以加入到我们的活动中来。

2021. április 24-én első ízben tartottunk online HSK nyelvvizsgát. A felnőttoktatást, modulos tanfolyamainkat teljes egészében interneten keresztül szerveztük az elmúlt tanévben, míg a középiskoláinkban részben jelenléti oktatásban, részben online módon valósultak meg a tanórák.

2021年4月24日，我院举办了首次线上汉语水平考试。上一学年的成人教育和模块化培训课程全部是通过线上方式进行的，中学课程则采用的是线下与线上相结合的方式。

Nagy népszerűségnek örvendő festészet tanfolyamainkat is megtudtuk hirdetni online formában. Honlapunk kibővült egy médiatárral, melyben az intézet által szervezett konferenciák anyagát, illetve előadásainkat tesszük közzé folyamatosan, így ezek már utólagosan is elérhetőek.

2020 őszén egy rövid időszakban arra is lehetőségünk volt, hogy jelenléti programokat tartssunk. Szeptember 17-én az egri Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtárba látogattunk, hogy kínai nyelvű könyveket és nyelvtankönyveket adományozzunk a könyvtár idegennyelvi részlegének, ezzel létrehozva annak kínai szekcióját.

深受大家喜爱的绘画培训班也是以线上形式发布的。学院官网增设了媒体库这一板块，由我院组织的学术会议材料及各类讲座内容会在这里进行持续发布，便于大家随时获取。2020年秋，线下活动曾短期内得以进行。9月17日，我们拜访了布罗迪·山多尔图书馆并向其外语分馆捐赠了中文图书和教材，该馆的中文部也由此形成。

2020. szeptember 18-án tartottuk meg a „Kína a képzeletemen túl” című művészeti pályázatunk kiállítását a Bartók 1 Galériában a Kínai Népköztársaság Kulturális és Turisztikai Minisztériumának Közép-kelet-európai Képviselői Irodája támogatásával. Október 12-én pedig a saját festészet tanfolyamainkon készült alkotásokból szerveztünk reprezentatív kiállítást a Ráday utcai Art9 Galériában.

2020年9月18日，在中国文化和旅游部中东欧办事处的支持下，我们在巴尔托克1画廊举办了以《超乎想象的中国》为主题的艺术作品征集展。10月12日则是在Art9画廊组织了一场我院绘画培训班的代表作品展。

Az immár hagyományosnak tekinthető szeptember végi Konfuciusz nap mellett több izgalmas, jelenléti kulturális programot is megvalósítottunk, így például az október 2-ai őszközépünnepi koncertünket, vagy az október 3-ai kínai kulturális napot a Háló Közösségi és Kulturális Központban. Emellett természetesen folyamatosan szerveztük a kínai kultúra különböző területeit bemutató online előadásainkat és olyan - szintén online módon megvalósuló - országos programokhoz is csatlakoztunk mint a „Kutatók éjszakája 2020”.

除已被视为传统项目的、每年9月底的孔子学院日外，我们还举办了多场激动人心的线下文化活动，例如10月2日的中秋音乐会以及10月3日在哈洛公共文化中心举行的中国文化日活动。此外，我们当然也组织了展示不同领域中国文化风采的各类线上讲座，同样还以线上形式参与了诸如“学者之夜2020”这样的全国性活动。

KÍNAI-MAGYAR
MAGYAR-KÍNAI

A KÍNAI BEVÁNDORLÓK OTTHONKÉPE

中国迁移人口对“家”的解读
作者：竹馨 (Knyihár Eszter)
文章介绍了在匈牙利生活的中国移民
以及中国境内的迁移人口解读“家”
这一概念时的特点、相似性及差异。

Az otthon minden ember számára jelent valamit. Mindenkinek van otthona, mindenki jön valahonnan, és pozitív otthonkép esetén, vágyik vissza valahova. Egy olyan komplex fogalom ez, ami a személyes tapasztalatok, a különböző életszakaszok és a migrációs folyamatok alkalmával további jelentésekkel bővül. A következőkben a „migráns otthon” fogalmával, a magyarországi kínai bevándorlók és a Kína belső migrációs folyamataiban résztvevők otthonképével foglalkozunk.

AZ OTTHON FOGALMA

Az otthon mindenkinek mást jelent. Valakinek élettér, egy utca és házszám, valakinek a család az otthon, valaki a szülőfaluját vagy a származási országát nevezi otthonnak, és vannak olyanok, akik elvontabb fogalmakkal írják le, mint a kandalló melege, az otthon ízei vagy a bútorok jellegzetes illata. Ezekből a példákból is látszik, hogy az otthon fogalmának meghatározása esetén az első dolog, ami megállapítható, az az, hogy az otthon szubjektív jelenség. Az egyén otthonfogalma nagy mértékben függ attól, hogyan képes érzékelni és interpretálni azt.

A második fontos megállapítás, hogy az otthon egyszerre rendelkezik fizikai és érzelmi attribútumokkal is. Az otthon lakóhely, élettér, fizikai territórium, olyan közeg, amelynek belső működési szabályai annak lakója számára értelmezhetőek. Az otthonfogalom azonban nagymértékben függ az otthon és annak lakója között létrejött érzelmi kapcsolatoktól is. Ideális esetben az ember szeretettel gondol az otthonára, azonban ha valakit az otthonában negatív tapasztalatok értek, például háborús közegeből menekült, vagy családon belüli erőszaknak volt kitéve, fájdalommal teszi ugyanezt. Bizonyos kivételektől eltekintve biztos, hogy az otthon mindenkiből kivált valamiféle érzelmet.

A harmadik fontos észrevétel, hogy az otthon hatással van az egyén személyes identitására. Az, hogy ki milyen otthonból származik, befolyással van arra, hogyan határozza meg önmagát. Az ember kulturális és szociális tapasztalatait bizonyos helyek függvényében éli meg. Ezek a helyek emlékei részévé válnak, és kiemelt szerepük van abban, hogy az egyén hogyan alakítja saját személyiségét. Így, mint az egyik legfontosabb hely az ember életében, az otthon is erőteljesen beleszól a személyes identitás kialakításába. Az első otthonban, a szülői ház által biztosított környezetben olyan kulcsfontosságú szocializációs folyamatok zajlanak, amelyeket az ember a későbbi élete során is magával visz. Az ott megfigyelt és eltanult szokások és tradíciók hatással vannak az egyén normarendszerére, és arra is, hogy saját maga hogyan kezd majd bele az otthonteremtésbe.

Ebből következik az otthonnal kapcsolatos negyedik megállapítás, miszerint az egyén és az otthon viszonya az életciklustól függ. A szülői házba való beleszületést, és felnövekedést idővel annak elhagyása, és a saját otthon megteremtése követi. Az, hogy ez az új otthon mennyire hasonlít a hátrahagyottra, ugyancsak függ létrehozójának személyétől és az általa gyűjtött tapasztalatoktól.

Nem meglepő hát, hogy az otthonnal foglalkozó kutatások sokszor egymásnak is ellentmondó nézetek alapján próbálják megragadni a jelenséget. A hagyományos felfogás szerint az otthon egy földrajzi térben jól meghatározható egység, ami egyszeri és megismételhetetlen. Ezzel szemben az újabb kutatások az otthont mozgatható tárgyak és jelenségek halmozaként értelmezik, amit az egyén bárhol újraalkothat. Az, hogy melyik nézetet fogadjuk el, ugyancsak hatással lesz arra, hogyan képzeljük el a migráns otthon megalkotását.

A MIGRÁNS OTTHON

A migrációs folyamatok során az otthon dimenziói tovább bővülnek. Az új szociokulturális közegben létrehozott otthon és a benne újra alkotott tradíciók és szokások jelentik a migráns számára az állandó érzelmi kapcsolatot a szülőfölddel. A migráns otthonnak ezért egyszerre kell két ellentétes funkciót is betöltenie, egyrészt szükséges megvalósítania egyfajta szerkezetbeli rigiditást ahhoz, hogy a „rég” tradíciókat meg tudja őrizni, másrészt kell egyfajta rugalmasságot biztosítani ahhoz, hogy az új tradíciókat be tudja fogadni.

A migráció esetén ugyancsak fontos tényező az otthonelhagyás minősége. Az elvándorlás során az egyén nemcsak a családi territóriumot hagyja maga mögött, hanem sok esetben az azonos nyelvet beszélő és kultúrát képviselő törzsi territóriumot is. A bevándorlónak az új otthon megalkotását így egy merőben új közegben kell megtennie, sok esetben olyan eszközökkel, amelyek addig számára ismeretlenek voltak.

Az elvándorlást követően sokszor kialakul egy kettős otthonkép. Gyakran megfigyelhető jelenség, hogy a migrációban élők egyszerre rendelkeznek egy „igaznak vélt, vágyott” és egy „aktuális, létező” otthonképpel. Míg az előbbi a szülőfölddel kapcsolatos, többnyire elérhetetlen idea, addig az utóbbi a realitásban létező, valós otthon.

Ezeknek a folyamatoknak a sokrétősége miatt érdemes a migráns otthont, ahogyan a migráns családot is, komplex, sokszetevős jelenségként kezelni, amelynek sem fizikai sem lelki aspektusai nem hanyagolhatóak el. A migrációs folyamatok, a globalizációs hatások, a fejlődő tömegközlekedés és telekommunikáció mind hatással vannak a migráns otthon fogalmának alakulására. Ezért annak kutatása is megköveteli a naprakész és rugalmas hozzáállást.

A KÍNAI OTTHON

Az otthon eltérő kultúrák esetében eltérő jellemvonásokkal bír. Mivel cikkünkben olyan kínaiak otthonképével foglalkozunk, akik migrációs folyamatokban vesznek részt, ezért szükséges az, hogy bemutassuk a kínai otthon néhány általános jellemzőjét is.

A kínai otthon (*jiā* 家) sok esetben csak a kínai családdal (*jiātíng* 家庭) alkotott viszonyrendszerben nyer értelmet. A kínai kultúrában a családnak kiemelten fontos szerep jut, mivel a konfucianus hagyományok és a szülőisztelet intézménye a társadalom legstabilabb egységévé teszik azt. A családon belül zajló folyamatokat elsősorban a szülő-gyermek hierarchiára erősen építő bizalmi kapcsolatok és kötelezettségek működtetik. Ezeknek a dinamizmusoknak a kialakítása és fenntartása nagyrészt otthon történik meg. Ezért a kínai otthon, mivel helyet ad a kínai családnak, ugyancsak kiemelt jelentőséggel bír.

A kínai otthonkép kialakításában még egy fontos tényezőt érdemes megemlíteni, ez pedig a szülőföld (*lǎojiā* 老家, *jiāxiāng* 家乡). A szülőföld a kiterjedt család helye, és az otthonhoz hasonlóan jelentősége leginkább a családhoz fűződő kapcsolatában rejlik. Ez az a hely, ahonnan az egyén származik, ahova vissza lehet vezetni a családi vérvonalat, ahol az elődök éltek, és ahova az őseket eltemették. Az ember itt érzi magát igazán otthonosan, körülvéve ismerős emberekkel, helyekkel és ízekkel. A kínai mondás szerint *a fáról lebulló levél mindig visszabullik annak gyökereire* (*luòyèguīgēn* 落叶归根). Vagyis életének végén, mindenki visszatér oda, ahonnan származik. Ez a visszatérés, mint ahogy a falevél lehullása, sorsszerű és elkerülhetetlen.

Míndezekkel együtt azonban az is vitathatatlan, hogy a kínai gazdasági fejlődés következményei erőteljes hatással vannak a kínai családszerkezetre, a kínaiak otthon fogalmára és a szülőföldre való viszonyára. Jelenleg egy olyan átmeneti időszakot élünk, amikor még léteznek az otthonnal és szülőfölddel kapcsolatos tradicionális nézetek, de azokat az újabbak már erősen erodálják. A nagymértékű urbanizáció, az ország határain belül mozgó és az országot elhagyó tömegek folyamatosan alakítják a kínai otthonképet. A szülőföldtől való elhagyása, a külföldre vagy a kínai nagyvárosokba történő vándorlás és a nagyvárosi élettel járó nagyfokú mobilitás megnehezíti a stabil otthon kialakítását.

A következőkben a magyarországi kínai bevándorlók és a Kínában élő, belső migrációs folyamatokon keresztül menők otthonfogalmát mutatjuk meg.

A kínai bevándorlók otthonfogalmának alaposabb megértéséhez 139 résztvevőt vontunk be a kutatásba, akiket eltérő migrációs tapasztalataik alapján négy csoportba osztottunk:

- Magyarországon letelepedő bevándorlók (11 fő). Ide azokat a bevándorlókat soroltuk, akik terveik szerint végleg Magyarországon maradnak. Őket *letelepedőknek* nevezzük a későbbiekben.
- Magyarországra *ideiglenesen bevándorlók* (23 fő). Ide azokat a bevándorlókat soroltuk, akik biztos, hogy elhagyják Magyarországot belátható időn belül, nem szándékoznak az országban letelepedni.
- Magyarországon élő, itt felnövő bevándorlók (30 fő). Esetükben a szülők első generációs bevándorlók. Ők maguk vagy Magyarországon születtek vagy kisgyermekkorban érkeztek hazánkba. Őket *második generációs bevándorlóknak* nevezzük.
- Kínában élő résztvevők (75 fő).

A következőkben az általuk adott válaszok alapján körvonalazódó legfontosabb eredményeket közöljük.

EREDMÉNYEK

A vizsgálat eredményeinek alapján egyértelművé vált, hogy a kínai migráns otthon fogalma komplex jelenség. A résztvevők esetében az otthon biztonságérzetével és a közösséghez való tartozás érzetével kapcsolatos aspektusok voltak a legfontosabbak. Különösen magas arányban fordultak elő a *melegséghez, a biztonsághoz és békességhez, pihenéshez és relaxáláshoz, családboz, szeretethez, segítséghez, támogatáshoz* kötődő kifejezések. A Kínában tartózkodóknál és a Magyarországon letelepedőknél az otthonnal kapcsolatos leggyakrabban használt kifejezés a *melegség (wēnnuǎn 温暖)*, az ideiglenes bevándorlóknál a *család* és a *családtag* jelentésű *jiārén* (家人), a második generációs bevándorlóknál a magyar *család* kifejezés volt. Az ezek alapján kirajzolódó otthonkép arra utal, hogy a válaszadók többségének az otthon egy olyan biztonságos meleg hely, ahova vissza lehet térni, ahol feltöltődni és pihenni lehet, ami helyet ad az egymást szerető és támogató családtagoknak.

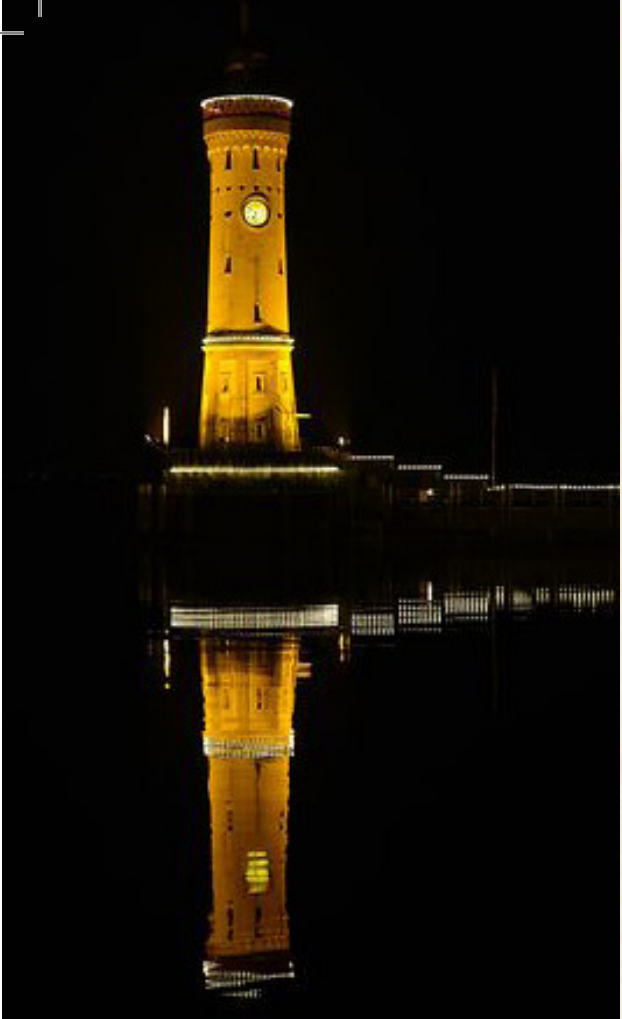
„Az otthon egy meleg hely.” „Az otthon számomra a legmelegebb hely.” „[Az otthon] az a hely, amit a világon a legbiztonságosabbnak érzek.” „Ha otthon vagyok, akkor biztonságban érzem magamat.” „[...] Inséges időkben hazamebetek, és akkor azonnal biztonságban érzem magam.” „Az otthon a legkényelmesebb hely, ahol élni lehet.” „Otthon van egy meleg és kényelmes ágy, ahol lehet pihenni.” „Amit legjobban szeretek otthon, az a földön való heverészás. Lent beverni és olvasni.” „A hely, ahol a család van, az az otthon.”

Mindezek mellett láthatóvá váltak a különbségek is, amelyek arra engednek következtetni, hogy a különböző migrációs tapasztalatokkal rendelkezők otthonfogalma is eltérő lesz. A következőkben ezeket mutatjuk be.

Az ideiglenes bevándorlók számára az otthon szinte minden általunk vizsgált aspektusa kimagaslóan fontosnak bizonyult, így a biztonságérzet, a közösséghez való tartozás érzete, az ismerős közeg érzete, illetve a remény és jövőkép meglétének érzete. Az általuk adott válaszokból úgy tűnik, hogy számukra az otthon említése sok esetben összefonódott annak hiányával, így az ételek, a családtagok, a szülőföld, egy állandó, biztonságos, melegséggel teli, ismerős hely hiányérzetével.

[Mikor egy ideiglenes bevándorló meghallotta, a *jiā* 家 szót] „Az első kifejezés amire gondolni tudok az az, hogy nagyon hiányzik az otthon. Hiányzik az otthon.” Erre a jelenségre magyarázatul szolgálhat az, hogy ebben a csoportban sok olyan fiatal munkavállaló volt, akik hátrahagyva családjukat egyedül érkeztek Magyarországra. A Kínától merőben eltérő kulturális közeg és rövidebb itt-tartózkodásuk nem tette lehetővé számukra a megfelelő mennyiségű és minőségű szociális kapcsolat és a letelepedettség érzését támogató egyéb csatornák kialakítását.

A Kínában élő résztvevők esetében a legszembevetőbb különbség a kikötő (*gǎngwān 港湾, bìfēngǎng 避风港*) mint az otthon szimbólumának gyakori használata volt. A kikötő - ami maga is bír az állandóság és véglegesség jelentésével - és a végleges otthon (*guisù 归宿*) túlnyomóan ugyancsak általuk történő használata, arra utal, hogy esetükben különösen magas az igény a végleges otthon megtalálására, és az örökre szóló letelepedésre. „*Az otthon az élet kikötője.*” „*Az otthon az a kikötő, amire lehet támaszkodni.*” „*Az otthon egy kikötő, egy hely, amit elhagyok és ahova visszatérek.*”

Valószínűleg ez az idealizált és vágyott véglegesség kapcsolatban áll a Kínában jelenleg is zajló gazdasági migrációval. Napjainkban egyetemi tanulmányok vagy munkavállalás céljából sokan kényszerülnek elhagyni szülőföldjüket (*lǎojiā 老家*), és fiatalon más területekre (*wàidì 外地, wàimiàn 外面*) vándorolni. A szülőföld elhagyása, a nagyvárosokban történő letelepedés, a nagyvárosi életmódból fakadó mobilitás és az átlagember számára megfizethetetlen ingatlanáraknak köszönhető rövidebb távú ingatlanbérlések folytonos lakóhelyváltásra kényszerítik a nagyvárosokban élőket.

A második generációs bevándorlók esetében megfigyelhető különbség a „hazatérés” motívuma, ami náluk fordult elő legtöbbször a négy csoport közül. Esetükben ez a hazatérés jelenben történő, gyakran megvalósuló esemény, ami kapcsolatban áll a kényelem és a megnyugvás érzetével.

„*Az első, az ajtót jelenti, a kaput. Belépsz a saját házádba, hazatérsz, megérkeztél. Ez a hazatérés ilyen megnyugtató dolog. Megérkezik a saját otthon ajtaja elé, belép, bezárja az ajtót, leveszi a kabátját, leteszi a táskáját, leül a kanapéra, és egy jó nagy levegőt vesz. Ez egy kényelmes érzés.*”

„*Melegség. Hazatérek és érzek egy ilyet a többiektől. Nehéz ezt megfogalmazni, ez egy ilyen érzés. A békeesség, ugyan így, hogy hazatérek, és így nyugi van. Nem nyugat senki. Mondjuk egész nap stresszes voltam. A nyugalom is ide kapcsolható. Megnyugszom, minden rendben van.*”

Az letelepedőknél az otthon legfontosabb aspektusai a családdal és a család által biztosított támogató, szerető közeggel álltak kapcsolatban. „*Amikor együtt vagyok a szüleimmel otthon, akkor biztonságban, szerencsésnek és boldognak érzem magam.*”

A család és a családi kapcsolatok dinamikáját leíró kifejezések mind a négy csoportnál nagy gyakorisággal fordultak elő, így a család, családtag (*jiārén 家人*), szülő (*fùmǔ 父母*), és a magyar család szó. Emellett megjelentek a családtagok felsorolásai is, mint az anya (*māmā 妈妈*), apa (*bàba 爸爸*), gyerek (*háizǐ 孩子*), férj (*zhàngfū 丈夫*), testvérek (*xiōngdì jiěmèi 兄弟姐妹*) és a családon belüli dinamizmusokat leíró kifejezések, mint szeretet (*àì 爱*), támaszkodik (*yīkào 依靠, yīlài 依赖*), támogat (*zhīchí 支持, gǔlì 鼓励*), támogatás (*hòudùn 后盾*), aggódik (*guānxīn 关心*), gondoskodik (*zhàogù 照顾*), segít (*bāngzhù 帮助*), társ, társaságot nyújt (*péibàn 陪伴*), tolerál (*bāoróng 包容, kuānróng 宽容*), felelősség (*zérèn 责任*) és a magyar odaadás, összetartás, megbocsátás, támogatás, befogadás, elfogadás, segítség, alkalmazkodás és kompromisszum szavak. „*A hely, ahol a család van, az az otthon.*” „*A szülők és a család helye.*” „*Ahol a család van, az az otthon.*” „*Az otthonhoz biztos szükséges egy család, mindegy, hogy hány fő, lehet kettő is [...].*” „*Itt vannak a családtagjaid, ami azt jelenti, hogy ők a barátaid is. Ez a legjobb hely, ahova el tudsz jönni, ha van valami baj, vagy el akarsz menekülni a világtól.*”

Ezt a jelenséget megmagyarázza a családnak a kínai társadalmon belül betöltött fontos szerepe. Az itt kialakított erős bizalmi kapcsolatok és a szülőtisztelet intézménye, a családot a társadalom legstabilabb egységévé teszi. A családon belüli ki nem mondott

bizalmi-kötelezettségi viszonyok, a szülő-gyerek hierarchia, a tradícióörzés- és létrehozás a migrációs folyamatok során is kimagaslóan fontosak maradnak.

A család mellett megjelentek a szülőföldre kapcsolódó kifejezések is, amelyeknek használata leginkább az ideiglenes bevándorlók esetében volt gyakori. „Hiányzik a szülőföldem négy évszaka és tájai. Most az időm jara részét a városban töltöm, hiányzik a gyermekkorom falusi élete.” „Mi most mindannyian másból dolgozunk vagy tanulunk, mindannyiunknak hiányzik a saját szülőföldje. Ha lesz rá időnk, akkor szeretnénk visszatérni oda.”

A hagyományok szerint a szülőföld az a hely, ahova a kiterjedt családok, klánok vissza tudják vezetni a vérvonalukat, ahol az ősök nyugszanak, ahonnan az egyén származik, és ahova vissza akar térni. „A saját szülőföldünkön születünk, ott nőtünk fel. Mindegy, hogy hova megyünk, onnan indultunk el. Ez a legfontosabb kiindulási pont, ez a gyökerünk.”

Ez a kötődés, a szülőföldre történő visszatéréssel kapcsolatos vágyakozás azonban a jelenlegi gazdasági trendek hatására változik. Azt tapasztaltuk, hogy bár a szülőföld még mindig különleges szerepet tölt be a válaszadók többségénél, a hozzávaló kötődés a fiatal generáció esetében gyengül. „De a mi generációnk esetében nincs szülőföld. A szülőföld nem olyan fontos. Mert a fiatalok szeretnék elmenni szétnézni, többen mennek el dolgozni. Talán ez korfüggő.”

A szülőföld mint *jiāxiāng* (家乡) vagy *lǎojiā* (老家) teljesen hiányzott a második generációs bevándorlók otthonképéből. Náluk ezeket a kifejezéseket az őshaza, származási ország (*zǔguó* 祖国) és Kína (*zhōngguó* 中国) váltották fel. Az általuk adott válaszok alapján úgy tűnik, hogy esetükben Kína nem tényleges otthonként vagy visszatérési célállomásaként jelenik meg, hanem az egyén identitását és származását magyarázó információként. „Amikor bemutatkozom, hogy milyen nemzetiségű vagyok, akkor én kínait mondok. Mert nyilván kínai vagyok ilyen szempontból, de Magyarországot a második hazámnak tekintem. Nem Magyarországon születtem hanem Kínában.”

Ebben a cikkben arra igyekeztünk rávilágítani, hogy a migráns otthon és azon belül is a kínai bevándorlók, illetve a Kínában migrációs folyamatokban résztvevők otthonképe komplex és nehezen megragadható jelenség. Az általunk végzett kutatás válaszaiból az tűnik ki, hogy az ideális otthon egy melegséggel teli biztonságos hely, ahol az egyén időnként kiköthet, kipihenheti magát, és együtt lehet a családjával. Az otthon fogalmának konstrukciója során a közös jellemzők mellett, olyan eltérések is megjelentek, amelyek arra utalnak, hogy a különböző migrációs tapasztalatokkal rendelkező egyének otthonképe is különbözni fog. A család és a családi folyamatokkal kapcsolatos kifejezések a résztvevők többségénél megjelentek, amiből látható, hogy az otthonkép esetükben erősen összefonódik a család fogalmával. A szülőfölddel kapcsolatos kifejezések alapján körvonalazható, hogy a válaszadók számára a szülőföld még mindig különleges jelentőséggel bír, azonban a hozzá fűződő érzelmi kapocs a fiatalabb generációnál már gyengülni látszik.

Knyihár Eszter

TUS ÉS ECSET

120

Erzsi Kondorosi

Erzsi Kondorosi

BESZÉLGETÉS HORVÁTH JANISZ KALLIGRÁFUS, TIPOGRÁFUSSAL

对话雅尼斯

作者：林菁怡 (Kristály Ágnes)

在文章中，我们与罗兰大学孔子学院书法与中国画教师霍尔瓦特·雅尼斯 (Horváth Janisz) 进行了对话。我们就某些话题向他进行了提问，例如：他是如何走近中国文化的以及他以何种方式将自己的知识传授给学生们。

Intézetünk 2006-os megalakulása óta időről időre szervez kalligráfia és bambuszfestészet programokat, amelyeken látogatóink kipróbálhatják ezeket a különleges tradicionális művészeti formákat. 2017 novembere óta pedig rendszeres tanfolyamokat is indítunk, amelyeken a résztvevők a virág-madár és a tájképfestészet fogásait sajátíthatják el. Egy-egy kurzus előtt, a korábbi festészetórákon született alkotásokból rendezünk kiállítást, amelyet többnyire egybekötünk egy festészeti, kalligráfiai vagy más vizuális művészetekkel kapcsolatos előadással. 2020 októberében pedig egy reprezentatív kiállítást is szerveztünk a Ráday utcai Art 9 Galériában, ahol 18 jelenlegi és volt diákunk 58 képét mutattattuk be. A tanfolyamok vezető oktatója, illetve állandó előadónk Horváth Janisz, akivel a kínai kultúrához fűződő kapcsolatáról, oktatói munkájáról beszélgettünk.

Hogyan kerültél kapcsolatba a kínai kultúrával? Miért kezdted el kínai kalligráfiával foglalkozni?

Én grafikus-tipográfus és kalligráfus vagyok, ezért régóta foglalkoztam az európai szépírással, később az arabtal és a perzsával, meg egy kicsit a szanszkrittal is, vagyis mindig érdekelték a különböző írásrendszerek. A távol-keletiek közül először a japán kalligráfia került a látókörömbe, mert harcművészetekkel is foglalkoztam, és kíváncsi voltam, hogy a dódzso falán milyen feliratok vannak. Az akkori edzőm azonban nem tudott róluk semmi közelebbit mondani, ezért kezdtem el a Városmajori Gimnáziumba járni, ahol az iskola japánnyelv-tanára délutánonként kalligráfia órákat is tartott. Ő tanácsolta, hogy ha komolyabban szeretnék foglalkozni ezzel, akkor keressék fel egy kínai mestert, mivel igazából ezt a fajta kalligráfiát a kínaiak készítik a legszebb, legjobb formában, hiszen tőlük is ered.

Ez mikor történt?

A 90-es évek közepén. Akkor még nem volt túl sok kapcsolatunk kínai emberekkel, bár már sokan érkeztek hozzánk, mivel akkor még vízummentes volt a határ, és így az egyik piacon találkoztam Gao Xuehual, aki Kínában tanult kalligráfiát. Itt apró dolgokat árult, és volt kirakva az asztalán egy-egy kalligrafált szöveg, amelyek mellé oda volt írva magyarul a jelentés is, hogy „jószág, szépség, ügyesség, hosszú élet” ez-az, amaz. Megkérdeztem, hogy tanulhatok-e tőle, először nemet mondott, aztán harmadszori, negyedszeri alkalommal már igent, és így tőle tanultam meg az alapokat.

Voltak kezdetben nehézségeid?

A kínai kalligráfia tanulásához nagyon sok türelem és gyakorlás kell. Ez egy nagyon hosszú folyamat volt, Gao Xuehai elővett egy újságpapírt és megmutatta, hogyan kell vízszintest húzni, ez ment néhány hónapig, utána pedig a függőlegesek szintén hónapokig. Csak ezek után írhattam le egy-egy írásjegyet, de arról fogalmam sem volt, hogy mit írok. Akkor még egyáltalán nem tudtam kínaiul, csak az írásjegyek rajzolata érdekelt. Gao Xuehai pedig nem nagyon beszélt magyarul, ezért csak igazán egyszerű instrukciókat adott, hogy „jó, nem jó, új papír” stb.

Hogy mélyítetted el a kínai írással, kultúrával kapcsolatos ismereteidet?

Egy alkalommal vendégségbe jött Gao Xuehaihoz P. Szabó Sándor tanár úr, amikor éppen ott voltam, és látva az elkötelezettsé-

gemet, azt mondta, hogy meg kellene tanulnom az írásjegyek jelentéseit is, ezért hívott, hogy járjak be az ő ELTE-s klasszikus kínai óráira. Elkezdtem az elsőkkel a klasszikus kínait, később már Kósa Gábor óráit is hallgattam, aki kultúrtörténetet, vallásfilozófiát oktatott, tehát így, a klasszikus ismerettel valamennyire felvértezve folytattam a kalligráfiát.

Innen milyen továbblépési lehetőségeid voltak?

Gao Xuehai sajnós visszament Kínába, így akkortól csak a nyelv maradt az egyetlen fogódzóm, hogy foglalkozzam a kalligráfiával és fejlődjek benne. Egyrészt volt néhány kalligráfiai témájú könyv angolul és kínaiul az ELTE és az akkori Iparművészeti, illetve a Képzőművészeti Főiskola könyvtárában, ezeket néztem végig. Másrészt, amikor ezen a klasszikus kínain végigrágtam magam, akkor megint csak P. Szabó Sándor biztatására elkezdtem mai kínaival foglalkozni, mert ez a szakirodalom olvasásához és az élőnyelvi kommunikációhoz is elengedhetetlen.

Volt lehetőség Kínában is tanulni?

Igen, ennek a küzdelmes időszaknak az egyik igen szép része volt az, amikor 2009 szeptemberétől a kínai-magyar ösztöndíjas program keretében kijutottam Hangzhouba, a Művészeti Akadémia kínai kalligráfia és vizuális kommunikáció szakára. Egy féléves ösztöndíjat kaptam, de a jó eredményeim miatt az egyetem még egy félévet megajánlott nekem. Az új félév kezdetén elég nagy meglepetés ért. Azt hittem, hogy ott folytathatom, ahol abbahagytam, de kiderült, hogy az eredeti, főként külföldiekből álló osztály nem megy tovább, hanem beraktak a doktori iskola kínai diákjai közé, úgyhogy ott voltam az órákon reggel fél kilenctől este fél kilencig.

Takács Judit

Akkor ez nagy kihívás volt, nem? Hiszen ott a kínaiak közül is a legjobbak tanultak.

Hát igen, igen. Ők voltak a legjobbak és nagyon sokat lehetett tanulni az ottani tanároktól.

Milyen volt az egyetemi élet a 2000-es évek elején Kínában?

Nagyon-nagyon nyitott volt minden, az egyetem modern épületekkel és gépekkel volt felszerelve. Rengeteg alapanyag állt rendelkezésre, bármilyen szükséges dolgot be lehetett szerezni az egyetem területén, hiszen voltak különböző kis ellátó boltok, könyvesboltok, könyvtárak. Az utóbbiakban reggel héttől este tízig lehetett tanulni, olvasni. Iszonyú mennyiségű könyv és magazin volt elérhető bennük, szemléletes példa, hogy kb. 150 ország művészeti folyóiratát járatták. Az egész akadémiának nagyon nyitott volt a szellemisége. Engem nemcsak a hagyományos kalligráfia érdekelt, hanem a modern festészet, a vizuális kommunikáció, a tipográfia, a grafika is. Előbb-utóbb úgy döntöttem, hogy nemcsak a saját óráimra járok be, hanem a többi érdekes órára is, ahova csak lehetőségem volt bejutni. Így nagyon sok mindent tanultam főleg az esztétika és a vizuális kommunikáció területéről. Nemcsak a klasszikus kultúrára voltam kíváncsi, hanem sok más modern dologra is. Tipográfus és tervező grafikus vagyok, vagyis a tervezői munkám során írásjegyekkel, betűkkel, írásokkal, írásképekkel foglalkozom, így érdekelt az, hogy a kínaiak hogyan csinálják az újságjaikat, a weboldalakat, a plakátokat, óriásplakátot, könyveket, és milyen a kínai design. Ez igazán nagy témakör, úgyhogy felkerestem sok tanárt és szakot, ahol szívesen látták az érdeklődőket. Gyakran előfordult, hogy hétfégenként is mentem előadásokra. Két nagy kampusza van a hangzhou-i Művészeti Akadémiának, és én a belvárosi, Nanshan főúton lévő kampuszon tanultam, ott volt a kollégium is. A másik rész, a Xiangshan pedig jócskán a város szélén van, ezért másfél óra utazással lehetett csak odajutni, így leginkább a hétfégi óralátogatás volt kivitelezhető számomra a Xiangshanon.

Ezek szerint hétfégen is voltak tanórák?

Igen, voltak normál órák hétközben, és ezen kívül ilyen ismertető órák is, ami azt jelenti, hogy mindenféle témában különböző előadásokat tartottak hétfégenként. Külsősként is be lehetett menni ezekre, tulajdonképpen az egyik szakról át lehetett hallgatni a másikra ilyen módon. És engem, mint 50-es éveiben járó „külföldi fiatalembert” nem nagyon küldtek ki ezekről, mert nem tudták, honnan vagyok, miért vagyok ott, és így nagyon sokat tanultam.

Miért pont ezt az egyetemet választottad?

Akkor kettő művészeti ösztöndíj lehetőség volt, két olyan egyetem, ami külföldieket is fogadott. Az egyik a Pekingi Központi Művészeti Akadémia, a másik pedig a hangzhou-i, én ez utóbbit céloztam meg, és oda is vettek fel.

Tanulmányaid során sok más számunkra egzotikusnak mondható írásrendszerrel találkoztál, említetted az arabot és a perzsát is. Miért a kínai kalligráfiával és kultúrával való kapcsolatod lett a legmeghatározóbb?

Több oka is van ennek, de a két legfontosabb az, hogy az európai írásstílusokat a középiskolai és főiskolai tanulmányaim alatt végigtanultam. A budapesti Kisképzőbe jártam (szerk. ld. Képző- és Iparművészeti Szakgimnázium és Kollégium) és ott ismerkedtem meg először a betűrajz világával. Utána pedig a lipcsei Grafikai- és Könyvművészeti Főiskola alkalmazott grafika és könyvtervezés szakára mentem, és ott ugyanúgy tanultam nyugati kalligráfiát. Végigvettük az ókori antikva betűktől kezdve a Karoling íráson át, a reneszánsz dőlt betűkön keresztül a barokk írásig mindent, míg eljutottunk a mai modern szkripturális grafikáig, és ezután nem nagyon volt hova továbblépni, fejlődni. A kalligráfia nem nagyon elterjedt művészeti terület nálunk, és itthon is csak néhány grafikus vagy tipográfus, esetleg festő foglalkozott, illetve foglalkozik vele valamilyen szinten, de mélyebben nem, így nem volt a fejlődéshez közeg. Kínában ez egészen másként van, hiszen ott az írás az egész kultúra alapja, a kalligráfia pedig az egyik legfontosabb művészeti ág, ezért ott nagyon sokat lehet tanulni és fejlődni.

Nálunk nemcsak kalligráfiát tanítasz, hanem tradicionális tájkép- és virág-madár festészetet is. Ez hogyan jött a kalligráfia mellé?

Ez a téma nem volt teljesen ismeretlen számomra, mivel itthon már a Kisképzőben tanultam festészetet, később pedig a lipcsei főiskolán is. Emellé jött a tradicionális kínai festészet még kint az akadémián. A nagypecsétírás (ami egy ókori írásstílus neve) tanárunk megbetegedett, ezért lehetőséget kaptunk arra, hogy valamilyen másik órára járjunk be, és akkor kezdtem el a virág-madár festészetet tanulni. Amikor pedig jött az intézettől a felkérés a festészetórák tartására, akkor felelevenítettem az ott tanultakat.

Milyenek voltak a pedagógiai elképzeléseid? Milyen koncepció alapján építetted fel a tanórákat?

Miután a kinti tanulási-tanítási módszerek nagyon különbözőek a nyugati pedagógiai módszerektől, azért az az út egyértelműen nem volt számomra követhető.

Már csak azért sem, mert ami nálunk folyik az elsősorban felnőttképzés?

Igen, másrészt azért sem, mert az akadémiai képzés a ténylegesen magas szintű képzőművészeti alapokkal rendelkező diákok számára volt létrehozva. Az itteni érdeklődőknek egy egyszerűbb változatot kellett kialakítani. Mondtam is az első csoportjaimnak, hogy ők a kísérleti nyulak arra, hogyan lehet ezt megtanítani, hogy lehet ezzel kapcsolatban az érdeklődést fölkeltetni és fenntartani, mert tapasztalatom az nem volt, csak elképzelésem. Minden órán összegyűjtöttem, kinek milyen észrevételei voltak, mi az, ami nehezen ment, mi az, amivel többet kell foglalkozni. Az a fajta rengeteg gyakorlást, ismétlést és másolást követelő módszer azonban nem működik, amit a kínai művészeti képzésben alkalmaznak, ahol egy-egy elemet gyakorolnak akár hónapokig is, mert arra az órákon nincs idő. Sok alázat és gyakorlás persze itt is kell, de nem az a cél, hogy valaki tökéletes másolatot tudjon csinálni egy klasszikus festményről, hanem az, hogy élvezze az órákat és a saját képességeinek megfelelően fejlődjön, illetve minél többet tudjon meg ezeknek a képeknek az esztétikájáról. Az elmúlt évben a Covid miatt online formában kezdtem el tanítani, és ez megint csak más módszereket, megoldásokat igényelt, mint a személyes oktatás.

Ezek szerint ez egy izgalmas műbelymunka és számokra is egy tanulási folyamat arról, hogyan lehet ezt tanítani.

Így van, a kérdés az, hogy lehet ezt tanítani. Ez nehéz dolog, mert én meg tudom mutatni egy kép vagy motívum elkészítését, és akkor általában mindenki azt gondolja, hogy ez milyen egyszerű. Amikor azonban a diák tényleg a kezébe veszi az ecsetet, valahogy már nem arra akar menni az az ecset, amerre ő szeretné. Azt a szemléletet is át kell adnom, hogy itt nem elsősorban kreativitást kérünk a diákoktól, hanem egyfajta alázatot a művészeti ág iránt, hogy annak az eljárásait, technikáit kell megtanulni és követni, és így elérni azt, hogy a festményünk olyan legyen, mint az eredeti képen lévő. Ezután, ha a másolás már tökéletesen megy, a sok-sok gyakorlást követően lehet másképpen is alkotni. Hasonlíthatnám ezt a zenetanuláshoz. Ott is el kell sajátítani az adott hangszer technikai alapjait, és azután lehet improvizálni, de amíg egy-egy hang hamis, azt addig kell gyakorolni, csiszolni, amíg tiszta nem lesz.

Tehát az a célod, hogy megőrizve a keleti tradíciót, vagyis az alázatot az egész technikai tudás és hagyomány iránt, az órákon mégis „örömfestés” legyen?

Igen, ez örömteli játék, hobbi-világ, amiben a résztvevők szeretnek alkotni. Talán azért van az, hogy nagy tisztelettel és szeretettel indulnak el ezen az úton, és nehéz szívvel vesznek búcsút a modulok végén. De miután egymáshoz kapcsolódnak a kurzusok, ezért nagyon sokan visszajönnek és folytatják a tanfolyamokat.

Vagyis a kurzusok egymásra épülnek?

Igen, az első tanfolyam a bambuszfestészet, ahol csak tusfestés van, itt az alapvető készségek, például a speciális ecsettartás elsajátítása folyik. A következő modul a szilvavirág-festészet, ahol már egy szín, a piros használatára is sor kerül, ezután a lótusz és más virágok festésénél csaknem az egész színpalettát használjuk. A virágfestészetet követően pedig sokan elkezdték a tájképfestészetet is, ahol szintén először egy-egy motívum megformálását tanuljuk meg, hogy végül komplex tájképeket építsünk fel. Ez persze nem jelenti azt, hogy nem lehet egy-egy modul kihagyásával bekapcsolódni a munkába. Általánosságban tetszetős, néhány vonallal megrajzolt alkotások születnek, hiszen elég gyorsan, látványosan megfesthető egy-egy kép, ha az ember tudja, mit és hogyan kell csinálni. Tehát viszonylag könnyen lehet sikert elérni, ez a kiállításokon bemutatott munkákon is látszik, hogy az alkotók ügyesen meg tudják oldani már akár két tanfolyam elvégzése után is azt a vizuális formát, amit itt tanultak. Nem kell éveket foglalkozni a felkészüléssel, nem kockológiával, alakrajzzal vagy csendélettel indítunk, mint a hagyományos rajztanfolyamokon, hanem teljesen másképp, másik oldalról építjük fel az egész alkotási folyamatot. Ezért egy bizonyos könnyedséget elég egyszerűen el lehet érni, soknak sikerül is, hiszen néhány vonal segítségével látványos kép alakul ki.

Király Mandi

Milyen nehézségeket találkozik az, aki elkezd kínai tradicionális festészetet tanulni?

Természetesen itt a technikai eszközök mások, mint amit megszoktunk a nyugati festészetben. Más az ecsetkezelés, a formavilág, a térhasználat is teljesen különbözik az általunk ismerttől.

Eltér a szemlélet- és a gondolkodásmód, így nekem ezekre a különbségekre kell a hangsúlyt fektetni, hogy erről többet, alaposabban beszéljek. Ez persze a kínaiaknak teljesen egyértelmű, hiszen ők ebben nőttek fel. Ez számukra világos, mint például a képek függőleges-vízszintes játékiránya, a keretesség vagy a keretnélküliség gondolata. Vagy ilyen a tér és az egyedi forma számunkra talán meglepő megjelenítése, mert valamilyen „plaszticitás” elérésére törekszik a kínai festészet is, miközben nem használ sem árnyékot, sem fényt. Tehát mondhatjuk, hogy különleges formanyelv ez, és ennek a másféle gondolkodásmódnak, esztétikai felfogásnak a megtanulása, megtanítása az igazán nagy feladat. Ez az, ami számomra és a diákok számára is érdekessé teszi ezt a művészeti ágat és az órákon erre fókuszálok. Úgy látszik, hogy sikeresen, mert akik ide jönnek, azok végül elég ügyes képeket csinálnak. 2017 novemberében indult az első tanfolyam, és vannak olyan tanítványaim, akik már azóta, tehát végül is több éve folyamatosan részt vesznek az órákon és már igazán jó tájképeket festenek.

Rendszeresen adsz elő az intézetben, az előadásaid pedig össze vannak kötve a tanfolyamon készült munkákból szervezett házi kiállítással.

Igen, az előadások általában valamilyen vizuális művészethez kapcsolódnak, de nyitottabbak, az érdeklődők nagyobb körének szól. Nagyon sok ember szeretne jobban megismerkedni ezzel a területtel, viszont nincsen lehetősége vagy kedve ahhoz, hogy a tanfolyamokra eljérjon. Ezen kívül több olyan dologról is beszélek itt, amire nincs idő a kurzusokon. A témák nagyon változatosak, szó volt már többek között falfestményekről, óriásplakát méretű tájképekről, az írásjegyek vizualitásáról a tervezőgrafikában vagy a pecsétfaragás technikájáról és esztétikájáról stb. Elég nagy ez a terület, és az előadások mindig valahogyan a képzőművészettel és a vizuális kommunikációval kapcsolatosak. A kiállítások pedig megmutatkozási lehetőséget adnak arra, hogy mindenki megnézhesse a másik legjobban sikerült munkáit, és a különböző kurzusokra járók is megismerhessék egymást. 2020 októberében pedig a Ráday utcai galériában egy igazán komoly, reprezentatív kiállítást is tartottunk az elmúlt két és fél év munkáiból.

Az ELTE Konfuciusz Intézetén kívül máshol is tanítasz még?

A Budapesti Metropolitan Egyetemen és a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen oktatok betűrajzot, kalligráfiát, betűtörténetet, tipográfiát, vizuális kommunikációt attól függően, hogy egy-egy félévben éppen milyen felkérés érkezik. Ezen kívül a Szegedi Egyetem Konfuciusz Intézetében is rendszeresen tartok kalligráfia és festészet kurzusokat, illetve a Keleti Nyelvek Iskolájában kalligráfiát.

Kalligráfiát csak úgy érdemes tanulni, hogyha az ember a kínai nyelvet is ismeri?

Nem, nem feltétlenül. Kalligráfiát lehet tanulni nyelvismeret nélkül is. Kétségtelen, hogy előnyös a nyelvtudás, de miután a tanítványaim hobbi szinten űzik a kalligráfiát, ez nem okvetlenül szükséges. Budapesten és Szegeden is tanítok, és aki eljön a kurzusokra, az elsősorban az írásjegyek rajzolatával, vizualitásával ismerkedik meg, nem pedig a tartalmi részükkel. Bár természetesen mindig elmondom az írásjegyek jelentését, etimológiáját, felépítését, a történeti változatokat, a kapcsolódó érdekességeket stb. Tapasztalataim szerint a tanfolyamokra járók számára az írásjegyek „megbabonázó rajzolata” az, ami érdekes. Ez manapság világszerte megfigyelhető tendencia, hogy sokan használják a kínai karaktereket mindenféle módon, az utóbbi években például tetoválásként is látható jó néhány emberen, mert számunkra olyan érdekes, izgalmas és titokzatos a kínai írás.

Dr. Jenei Éva

Tipográfusként, grafikusként is dolgozol. Volt olyan megrendelésed, tervezői munkád, amit a kínai vizuális művészetekben való jártasságodnak köszönhetnél?

Természetesen, például én terveztem Dr. Oravecz Márk, kínai orvos több kínai gyógyászattal foglalkozó könyvét, illetve az ő általa összeállított kínai-angol-magyar orvosi szótárt is. Szakmai szemmel lektoráltam, kiegészítettem Zhao Zhengyu – Chen Tingyou szerzőpáros *Kínai kalligráfia* című magyarul megjelent könyvét. Ezen kívül már jó ideje foglalkozom a kínai írás-olvasás egyik alapművével az *Ezer írásjeggyel*. Ez a szöveg másfél ezer éven keresztül volt a kelet-ázsiai (kínai, japán, koreai) diákok „tanszövege”, aminek a segítségével a legalapvetőbb írásjegyeket sajátíthatták el a tanulók. Az általam szerkesztett kötetben bemutatom a műben szereplő kínai írásjegyek rajzolatát, változatait, tartalmát, valamint természetesen közlöm a szöveg fordítását Horváth Gábor tolmácsolásában. Ezt még összekapcsoltam Zhao Mengfu hatstílusú írásjegyes kalligráfiájának ismertetésével, mert így a különböző kalligráfiai stílusokat is be tudtam mutatni. Ennek a könyvnek a teljes grafikai, tipográfiai tervezését is én végeztem 308 oldalon. Dr. Kósa Gábor, Dr. Mecszi Beatrix és Stéger Ákos írt hozzá egy-egy tanulmányt a tanszöveg kínai, koreai, japán kultúrtörténetben betöltött jelentőségéről.

Mikorra várható a könyv megjelenése?

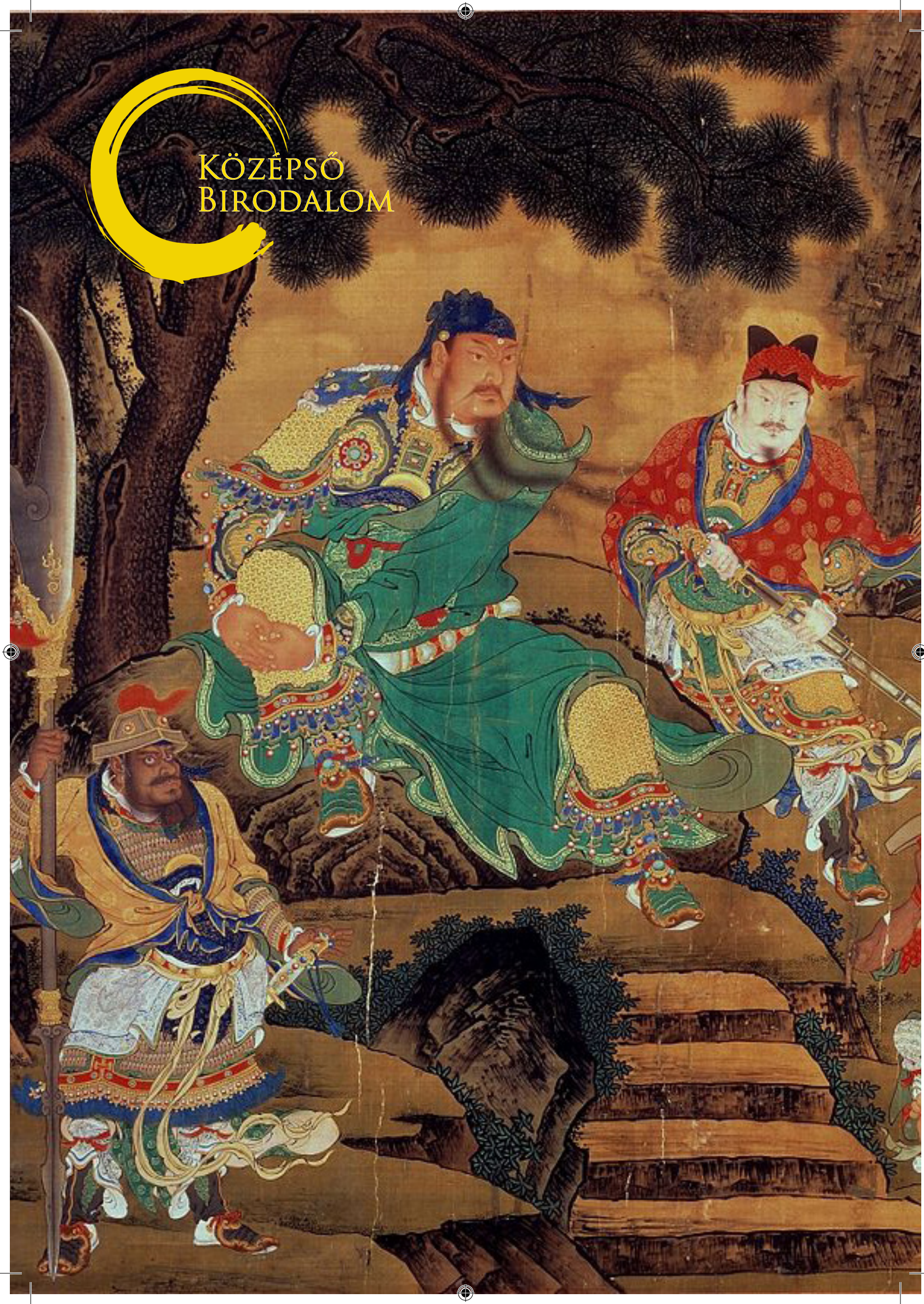
Már nyomdakész állapotban van, jelenleg kiadót keresek hozzá. Ez azért lenne fontos, mert ahogy korábban is mondtam, tudomásom szerint magyar nyelven nincs kínai kalligráfiai témájú könyv, ezért ez egy hiánypótló kiadvány lesz mindenki számára, aki érdeklődik a téma iránt.

Remélem, hogy hamarosan a kezünkben tarthatjuk. Gratulálok az eddig eredményekhez, és sok sikert kívánok a további munkához!

Kristály Ágnes

KÖZÉPSŐ
BIRODALOM

A FEGYVERTARTÁS SZABÁLYAI A MING-KORBAN

中国明代（1368 - 1644）持有武器的规定
作者：沈翔荣（Somogyi Aron）
文章介绍了中国明代持有武器的习俗，
尤其关注了与之相关的法律规定。

A Ming-dinasztia (1368–1644) uralmának időszakát a kínai harcművészetek aranykoraként tartja számon a hagyomány. A kor-szak mindennapjait az erőszak gyakori jelenléte jellemezte, általáno-sak voltak a klánháborúk, fegyveres rablások, a társadalom jelentős része jártas volt a fegyverek használatában. A fegyveres erőszak terje-dését a dinasztia fegyvertartással kapcsolatban meglehetősen megengedő törvényei is elősegítették.

A Ming-dinasztia fennállása során számos háborút vívott külső ellenségekkel szemben, azonban az élet a birodalom határain belül sem volt békés. A központi hatalom fokozatos gyengülésének következtében egyre gyakrabban törtek ki felkelések, a befolyásos családok között mindennaposak voltak a fegyveres összecsapások, az utazókat és a falvak lakóit pedig haramiák és dezertőrök fenyegették. A korabeli társadalom jelentős hányada birtokolt fegyvereket és értett valamilyen szinten a használatukhoz. Az erőszakos környezet, a társadalomban széles körben elterjedt harci ismeretek, valamint a fegyvertartással és fegyveres bűncselekményekkel szemben viszonylag megengedő törvények hatására a kínai történelemnek ez az időszaka úgy vonult be a hagyományba, mint a harcművészetek aranykora.

DA MING LÜ, A MING-DINASZTIA TÖRVÉNYKÖNYVE

A korszak társadalmának életét a Ming-dinasztia törvénykönyve, a *Da Ming lü* szabályozta. A 260 cikkelyből álló törvénygyűjteményt a dinasztialapító Hongwu császár parancsára állították össze, végső formáját 1397-ben nyerte el. A *Da Ming lü*t a példaképnek tekintett Tang-dinasztia (618–907) törvénykönyvének mintájára készítették el, ennek megfelelően a törvényeket tematikusan harminc fejezetbe rendezték. A fejezetek között olyan, a hétköznapi életet, és az állami adminisztrációt is szabályozó kategóriákat találunk, mint a „házasság”, „rítusok”, „hadszervezet”, valamint büntetőjogi kategóriákat, mint a „gyilkosság”, „lopás”, „testi sértés”. A törvénszövegek magukba foglalták az egyes szabályok megszegéséért járó büntetéseket is, amelyek a pálczástól és botozástól a száműzetésen át a kivégzésig terjedtek. Az enyhébb bűnökért járó büntetéseket pénzbírság formájában meg lehetett váltani, ezek összege azonban folyamatos korrekcióra szorult a dinasztia fennállása alatt egyre növekvő infláció miatt.

A FEGYVERTARTÁS SZABÁLYAI

A Ming-kori törvények a legtöbb fegyverfajta birtoklását és viselését lehetővé tették a társadalom bármely tagja számára. Ennek megfelelően bárki szabadon tarthatott kardot, lándzsát, íjat vagy nyílpuskát, mindenfajta külön engedély nélkül. A törvények egyedül a tűzfegyverek, valamint a pajzsok és a lópáncélok birtoklását tiltották, ezek kizárólag a hadsereg tulajdonában lehettek. A korszak legmodernebb fegyvereinek számító muskéták és ágyúk készítésének és használatának titkát a Ming állam szigorúan őrizte, ezek a komoly katonai előnyt nyújtó eszközök nem kerülhettek a köznép kezébe. A pajzsok és lópáncélok birtoklását pedig valószínűleg azért tiltotta az állam, mert ezek egy felkelés esetén a lázadókhöz kerülve nagyban megnehezíthették volna a lázadás leverését. A tiltott fegyverek birtoklásáért a törvények tárgyaként 80 botütést írtak elő büntetésként.

A szabad fegyvertartást bizonyos esetekben korlátozták: külön törvény írta elő, hogy a császári palota területén kizárólag különleges engedéllyel lehet fegyvert viselni. Szintén külön cikkely tiltotta az íjak használatát a városok területén. Aki mégis lövöldözni kezdett az utcákon, 40 pálcaütésre számíthatott.

A FEGYVERES BŰNCSELEKMÉNYEK SZANKCIONÁLÁSA

A szabad fegyvertartás természetesen nem jelentette azt, hogy a fegyvereket bárki szabadon használhatta is mások megsebesítésére. Testi sértés esetén súlyosbító körülménynek számított, ha azt fegyverrel követték el. A bűncselekményt a törvények ilyen esetekben olyan súlylal kezelték, mintha az maradandó károsodást okozott volna, a fegyveres elkövető így 20-40 pálcaütés helyett 80-ra számíthatott, valamint egy év bebörtönzésre. Gyilkosság esetén azonban a büntetés minden esetben kivégzés volt, függetlenül attól, hogy a bűnt fegyverrel vagy pusztán kézzel követték el. A törvények tehát egyik oldalról megengedően lehetővé tették a Ming-kori Kína lakói számára a fegyverek birtoklását, a másik oldalról ugyanakkor vasszigorral és kemény büntetésekkel igyekeztek elejét venni a fegyveres erőszak terjedésének.

初心奉茶

禅茶一味
弘一法师

SZÁZ ISKOLA

A KÍNAI TEA ÉS A BUDDHIZMUS KÖZÖS TÖRTÉNETE

中国茶与佛教的共同历史
作者：文美瑞 (Keller Mirella)
文章讲述了茶之起源与佛教的共同历史，介绍了茶文化在中国及周边国家传播过程中佛教所起到的重要作用。

A kínai teakultúra művelése napjainkra népszerű, világi hobbivá vált, korai története azonban a buddhista kolostorok világába kalauzol minket. A tea a buddhizmus hatására vált Kína egyik legfontosabb italává. Fogyasztása a kolostori élet szerves része volt, a teázási szokások és az italhoz kapcsolódó történetek elsősorban a chan kolostorokhoz kötődnek. Ebből az írásból a teafogyasztás és a buddhizmus közös történetét ismerhetik meg.

A TEÁZÁS KEZDETE KÍNÁBAN

Arról nincsenek pontos ismereteink, hogy a teát mikortól kezdték kultúrnövényként használni, de azt kijelenthetjük, hogy közel 2000 éve már fogyasztottak teát Kínában valamilyen formában. Ez valószínűleg még nem az a *Camelia sinensis* volt, amit ma ismerünk és fehér, zöld, vörös vagy puer teaként fogyasztunk. A teafogyasztás nagy fordulópontja a Tang-dinasztia (Kr. u. 618–907) idejére tehető, amikor Kínában az alkohol helyét meghatározó mértékben átvette a tea. Ebben a változásban a buddhizmusnak fontos szerep jutott. A Tang-kori Kínában az alkoholnak nem pusztán élvezeti értéke volt, hanem fogyasztása a szociális élet részét képezte, illetve a rituálék elmaradhatatlan kellékeként is szerepet kapott. Emiatt mindenképp szükségessé vált valamilyen helyettesítő ital a buddhizmus térnyerésekor, ami egyben a buddhista etika elterjedését is jelentette.

A kínai buddhista szabályok öt legfontosabb fogadalma a következő: tartózkodni az élőlények megölésétől, a lopástól, a helytelen szexuális élettől, a helytelen beszédétől, és a bódító szerek használatától. Emiatt a szerzetesek és a világi gyakorlók egyaránt felhagytak az alkohol fogyasztásával, melyet a teával próbáltak helyettesíteni.

A VIII. század közepéig a tea még csak Kína déli részén volt ismert, a IX. század végére azonban a gazdaság és a mindennapi élet fontos szereplőjévé vált, ahogy erről James A. Benn is beszámol *Tea in China* ('A tea Kínában') című könyvében.

A TEÁT NÉPSZERŰSÍTŐ SZÖVEGEK

A népszerűsítés egyik eszköze volt a tea hatását dicsérő írások terjesztése. Ezek a szövegek hangsúlyozták a tea jótékony hatását a buddhizmus gyakorlásában, ugyanis a szerzetesek hosszabb ideig tudtak meditálni a tea frissítő erejének köszönhetően. A művelt elitet inkább a tea adta ihletett állapot érdekelte, mely versírásra inspirálta őket. Emellett a teát egészségesnek is tartották, míg az alkoholt elmarasztalták mérgező hatása miatt.

A buddhista szövegek az alkoholfogyasztással a részegség karmikus következményeinek felsorolásával is szembeálltak. A részegség lehetséges következményei: a vagyon és az egészség elvesztése, a rossz megítéltség, az elbutulás, valamint a halál után a végtelen szomjúság és éhség elszenvedése. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az alkohol teljesen eltűnt volna a buddhista kolostorokból: ünnepekkor, gyógyszer gyanánt vagy az ezoterikus buddhista rituálék során továbbra is fogyasztották.

Később a teázás a buddhista kolostori étellel is összekapcsolódott. A XII. század végére a chan kolostori kódexekben jópár szabályozás szól arról, hogy milyen módon kell bemutatni egy teaszertartást az előkelő vendégek számára.

Ha teáról szóló irodalmi művekről beszélünk, feltétlenül meg kell említeni Lu Yu *Teáskönyve* (*Chajing*) című írását, hiszen ez az első fennmaradt szöveg a teákról, a tea elkészítéséről, a megfelelő vízről és eszközökről. Lu Yu könyve olyannyira alapművé vált, hogy a szerzőt teaistenként kezdték tisztelni. Kétségtelen, hogy személye és írása nagyban hozzájárult a teakultúra népszerűségéhez. Ez a népszerűség pedig beindította a tea termelését: nőni kezdett a teaültetvények száma, megjelent a teakereskedelem, és az állam adót szabott ki a teára.

Ami a teaeszközöket illeti, a leghíresebb korai készletet 1987-ben a Dharma kapuja kolostorban (*Famen si*) találták meg a mostani Xi'an területén. Amikor a kolostor egy része összeomlott, az archeológusok találtak egy kriptát, ami 874 óta érintetlen maradt. A kriptából több mint négyszáz eszköz került elő, ezek között százhusz finoman munkált ezüst eszköz volt: például egy teaporító, illetve egy teaszűrő is. Ezzel a lelettel váltak Lu Yu leírásai igazolttá és értelmezhetővé.

A TEA ÉS A BOR VETÉLKEDÉSE

Egy másik írásos emlék, *A Tea és a Bor vetélkedése (Cha Jiu Lun)*, a megszemélyesített Tea és az Alkohol vitájáról szól. A dunhuangi barlangokban fennmaradt írás szerzőjéről szinte semmit nem tudunk. Azonban amennyire bizonytalan a szerző kiléte, annyira kihagyhatatlan olvasmány maga a szöveg. A hangulatos magyar fordítás a bortalok könnyedségével idézi meg az Alkohol és a Tea csatározását. A szócata a Víz közbelépésével döntetlenül végződik. A Tea többek között így érvel:

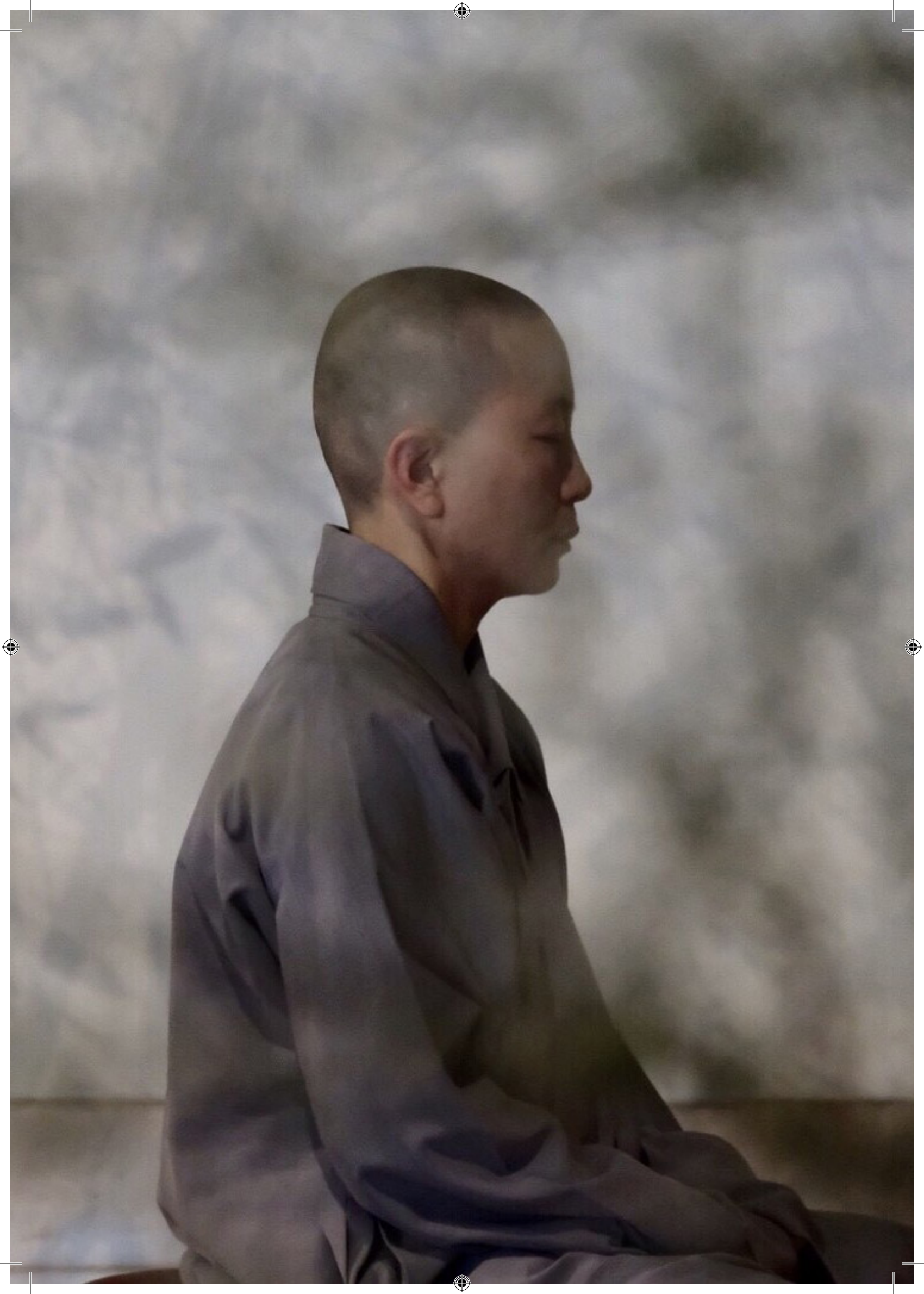
„Áhítatos magányukban
jámbor papok, szenteltűek,
velem ének s tőlem soha
sötétségbe nem merülnek.
Milonak és Kuanjinnek
áldozatra engem küldnek.
Ezer kalpán át a buddhák
magasztalni meg nem szűnnek.”

(Csongor Barnabás és Donga György fordítása)

A „jámbor papok” a kínai szerzeteseket jelentik, akik a meditációs gyakorlás miatt éltek a társadalomtól viszonylag elkülönülten a kolostorokban. Egyrészt maguk is fogyasztották a teát, mellyel fel tudtak frissülni, másrészt fel is ajánlották azt az oltárnál. A kiemelt idézet nemcsak a tea jó hatásával érvel, hanem a spirituális életben betöltött szerepére is felhívja a figyelmet.

A teáról mint felajánlásról többek között egy Ennin (794–864) nevű japán szerzetes is beszámol kínai utazását követően. Leírása szerint a tea mellett volt virág, lámpa, füstölő, gyógyszer és étel felajánlás is, tehát a teának nem volt kiemelt szerepe, de valóban a buddhista rituálé részét képezte.

A TEA SZEREPE A SONG-DINASZTIA KORI KOLOSTOROKBAN

A Song-dinasztia (960-1279) idejéből fennmaradt szövegekben több utalást találunk a teafogyasztásra vonatkozóan. Néhol egy kolostor nevét említik meg, ahol teát fogyasztottak, máshol egy neves szerzetesről írnak, akivel a költő teázott. De előfordul az is, hogy a vers egyszerűen az élményről számol be, hogy milyen volt a kolostorban lenni, és teát fogyasztani az ottani szertartásoknak megfelelően. Vagy a kolostor csendessége kerül fókuszba, a teafogyasztás után egyedül eltöltött idő és a reflektáltság élménye. Ezek a leírások azért fontosak, mert egyrészt kialakították a szokást, hogy a tea ízéről, jellegéről szó essen, és így létrejött az ezeket kifejező szókincs, másrészt általuk a teafogyasztás esztétikája is fejlődött.

Fujian tartományban a kolostorok játszották a főszerepet a teatermelésben egészen a XIX. századig. Ez a korabeli helységnevtárakból ismeretes. Sajnos ezek a szövegek nem adnak teljes képet arról, hogy a szerzetesek miként vettek részt a teatermesztés és teakészítés folyamatában. Nem tudni biztosan, hogy kizárólag szerzetesek foglalkoztak-e az ültetvényekkel, a tea feldolgozásával, vagy pedig a világi gyakorlókkal, helybeliekkel együtt látták el ezeket a feladatokat. Abban viszont biztosak lehetünk, hogy valamilyen formában részt vettek a tea gyártásában, ami elkészülve az elit közönséget szolgálta ki.

A TEASZERTARTÁS

A kolostoron belül a tea először is a szerzetesi élet napi rutinjában kapott helyett. Ezen kívül jeles napokon teaszertartást tartottak. Ilyen ünnepnap volt a holdhónap tizenötödik napja. Ezek menetét a kolostori szabályokat összefoglaló szöveggyűjteményből ismerjük. A teaszertartásokat úgynevezett posztereken hirdették ki. Ezek selyemből készültek, és gyakran előfordult, hogy a meghívó szövegét egy híres kalligráfus írta fel rájuk. Ezeknek az eseményeknek megvolt a maga szabályrendszere és etikettje, ennek megfelelően a kolostorban kifüggesztett meghívó is elegáns és impozáns volt.

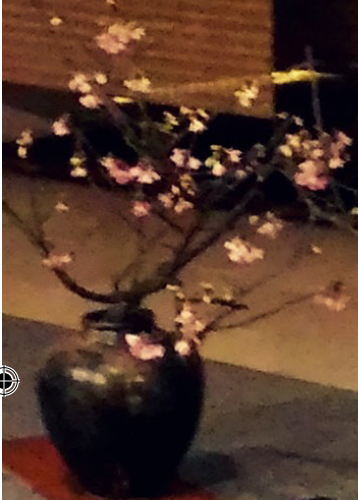
A teaszertartás kezdetekor a résztvevők meghajlással fejezték ki tiszteletüket a szertartásvezető szerzetes előtt, illetve amikor a szertartás véget ért, a vendégek megint meghajoltak, majd körbejárták a termet – ez volt a rituálé vallásos része. Egy másik formája a szertartásos teaivásnak az volt, amikor a szerzetesek a helyükön maradtak a külön teaszertartásokhoz kialakított teremben, egy csésze (*chabian*) volt eléjük helyezve porított teával, amihez vizet öntöttek, majd a *chaxian* nevű eszközzel felkeverték. Ez a fajta szertartásos teafogyasztás Japánba a buddhizmussal együtt érkezett meg, és napjainkban teaművészetként (*chado*) ismert.

Keller Mirella

A cikkben látható fotók Taiwanon a Dharma Drum Mountain (法鼓山) kolostor kínai újévkor tartott nyilvános, meditációval egybekötött teaszertartásain készültek.

相見亦無事

不來尚思君

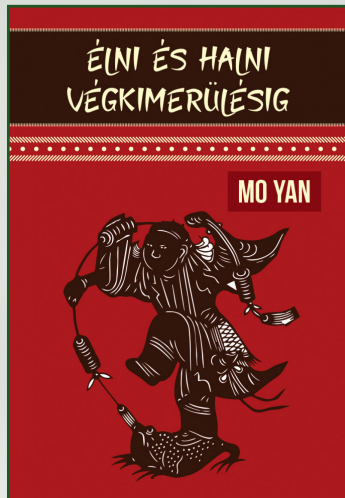
KÖNYVAJÁNLÓ

MO YAN

Élni és halni végkimerülésig

Noran Libro Kiadó, Budapest, 2020. 768 o.

Mo Yan évtizedek óta Kína egyik legnépszerűbb és legismertebb írója, akinek műveit számos nyelvre fordították le. Korábban a magyar közönség számára leginkább Zhang Yimou Arany Medve-díjas *Vörös cirokmező* című filmje miatt volt ismert, melynek alapjául Mo Yan 1986-os regénye szolgált. A szerző 2012-ben megkapta az irodalmi Nobel-díjat, ezt követően két regénye is megjelent magyarul, az 1992-es *Szesz-föld* és a 2009-es *Békák*. Most pedig az *Élni és halni végkimerülésig* (2006) című, utolsó előtti regényét olvashatjuk magyarul. A mű narrátora a kommunista hatalomátvétel után nem sokkal kivégzett földesúr, Ximen Nao, aki halálát követően különböző állatokban testesül meg, hogy végül 2000-ben emberként szülessen újjá, és beszélje el az elmúlt 50 év eseményeit.

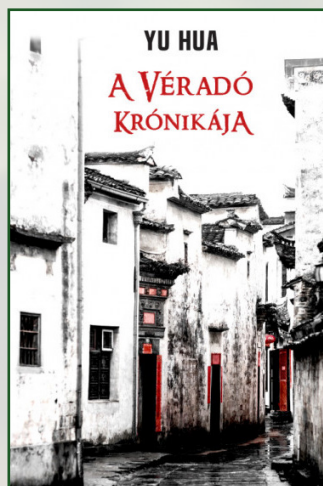

YU HUA

A véradó krónikája

Noran Libro Kiadó, Budapest, 2021. 264 o.

A kínai posztmodern irodalom egyik legjelentősebb képviselője Yu Hua - aki első kínai íróként kapta meg 2002-ben a James Joyce-díjat - nem ismeretlen a magyar olvasóközönség előtt, hiszen immár három műve is megjelent hazánkban: a *Testvérek* (2005) és *A betedik nap* (2015) című regényei, illetve egy esszékötete, a *Kína 10 szobában* (2011). A magyarul 2021-ben megjelenő *A véradó krónikája* (1995) a szerző harmadik regénye, melynek főhőse Xu Sanguan, a selyemgyári munkás. Yu Hua az ő és családja mindennapi életén keresztül látja a kor történelmi eseményeit.

HAMAR IMRE – TAKÓ FERENC

(FŐSZERKESZTŐK)

*Kínai bölcsélet és művészet
Tanulmányok Tőkei Ferenc emlékére*

ELTE Konfuciusz Intézet, Budapest, 2020. 320 o.

Tőkei Ferenc (1930-2000) a magyar sinológia egyik legjelentősebb alakja volt, aki tudományos elemzésével, fordítói munkásságával, kiadói tevékenységével egyaránt a magyar Kelet-kutatás generációira gyakorolt hatást. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Távol-keleti Intézete, ahol Tőkei Ferenc élete utolsó éveiben oktatott, e kötettel állít emléket a kiemelkedő sinológusnak születése 90., halála 20. évfordulója alkalmából. A kötetben Tőkei Ferenc munkatársainak, tanítványainak, tisztelőinek olyan írásai kaptak helyet, amelyet az ő munkássága inspirált, arra reflektálnak, az ő hagyatékát viszik tovább.

JÓZSA SÁNDOR

*A vasúti őrháztól a Nagy Falig
majd az ELTE Kelet-ázsiai Tanszékéig*

Hantken Kiadó, Budapest, 2019. 383 o.

Józsa Sándor sinológus, történész, az ELTE BTK Kínai Tanszékeinek nyugalmazott docense. Az 1950-es évek elején a magyar diákok első csoportjával érkezett a frissen megalakult Kínai Népköztársaságba, hogy ösztöndíjasként elkezdje sinológiai tanulmányait, s későbbi életében is a magyar-kínai kapcsolatok területén dolgozott oktatóként és diplomataként. Visszaemlékezésében az olvasó megismerheti Józsa Sándor változatos életútját, azt, miként élte át Magyarország és Kína történelmi sorsfordulóit. Mindezt rengeteg érdekességgel és humoros történettel teszi olvashatóvá a szerző.

